

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-szorosos petit sor egy sor 20 fill.
 Minden következőnél 16 fillér.
 Nyitóléc ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, szeptember 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Arad Rontó Pálja.
- Nem lesz békebírság.
- Az aradi székely-nap.
- A közös konyha megalkulása.
- Temesmegye — Bakonyerdő.
- Fosztogató áldetektlivék.
- Toselliké nászuton.
- A megrágalmazott főszámvevő.
- Inger Szollmán panasza.
- Karhatalmat a Ház elnökének!
- Goldmann Emma, az anarkisták királynője hontalan.
- Egy magyar tudós tragédiája.
- Allügyész és újságlíró párbaja.
- Tárca: Kapunyitáskor. Irta: Prohászka László dr.

Arad Rontó Pálja.

Arad, szeptember 27.

Öt hónapos szünet után tegnap délelőtt kinyitották a téli színház kapuit és megkezdődött a szellőztetés. Ezzel a szellőztetéssel egyszersmind befejezték a színház renoválásának munkálatait. Az aradi Nemzeti Színház ugyanis, teljesen új mezből várja a szezon kezdetét és nagy meglepetéseket ígér a publikumnak. Az esetleges szenzációs meglepetéseknek elejét veendő, izelítől elárulunk egyet-mást azokból a nagyszabású átalakításokból, melyeket a mérnöki hivatal nagy körültekintéssel és tudással készített tervei alapján a nyár folyamán számos munkáskéz tett a muzsacsarnokon. A szenzációs meszeléstől eltekintve, mely valóban impozáns külsőt adott a színháznak, a meglepetéseket a belső átalakítás számára tartották fenn. A mérnöki hivatal páratlan

zsenialitással oldotta meg azt a feladatot, hogy miként kell egy orkesztert úgy kibővíteni, hogy abban még kevesebb embert lehessen elhelyezni, mint mikor szűk volt. Ez az építészeti remekelés kitünően sikerült. A színpad alá mélyítették az orkesztert, a sugólyukat ellenben a nézőtér felé kihúzták, úgy, hogy a sugó ezután hangtölesérrrel érintkezik a színészekkel, különben meg nem hallják, a zenészek pedig, akik a sugólyuktól jobbra és balra ülnek, a karmesterrel minden érintkezést kénytelenek megszakítani, mert a kitünő berendezés következtében nem láthatják egymást.

A színház nézőterének képe is alaposan megváltozott. A régi csillárt eltávolították és helyébe külön, az aradi színház számára szabadalmazott korongrendszerű csillárokat alkalmaztak. Ez a korongrendszer a következőből áll: Veszünk egy pléhdarabot s ebből kört csinálunk; ez a korong. Ezt a korongot alkalmas módon megerősítjük a padlaton és ha már azt hisszük, hogy jól függ, akkor ez csillár, azaz erre még bizonyos számú öt-tíz krajcáros izzólámpácskákat akasztunk, mert hát a korong még nem világít, hanem csak eszköz a világító testcskék elhelyezésére. Ezek aztán gyönyörű világosságot árasztanak a nézőtérre, mindaddig, míg a nézők nyakába nem potyogtak. Ilyen korongrendszerű potyogó-csillár összesen tizenegy diszeleg a publikum feje felett.

A mérnöki hivatalt dicséretes takarékosági elv vezette akkor, mikor ezeket az izléstelenségeket felrakatta, de hogy a

szépérzék mit szól mindezekhez, azzal a mérnöki hivatal — hivatalból nem törődött.

A nézőtér fényességét nagyban fogja növelni az ülőhelyek és páholyok drapériája. Ma még csak sejteni lehetett, hogy az öles porréteg alatt meghúzódó bordószínű áthuzatok holnap estére vadonat új plüss-áthuzatokká változnak. Több ízben jelentették, hogy teljesen új drapériával látják el a színházat s így tehát azt kell hinnünk, hogy ezt a munkálatot holnap végzik és estére már ragyogó képe lesz a nézőtérnek.

A nagy garral hirdetett átalakításról csak maliciával lehet megemlékezni. Öt hónapi idő állt a mérnöki hivatal rendelkezésére, hogy a színházban szükségessé vált átalakításokat eszközöltesse. Ha ezt az időt jól felhasználták volna, bizonyára más képe lenne a színháznak, mint amilyen van ma, a színház megnyitásának előestéjén. Amerre csak nézünk, rendetlenség, piszok, elhibázott intézkedések, izléstelenségek nyomaival találkozunk. Mintha kegyelimből intézkedtek volna, mindent az utolsó percre hagyva, sebbel, lobbal tákoltak össze mindent s nemtörődomséggel, hányavetiséggel csinálták az összes javításokat, melyekkel sikerült a meglévő rosszat, még rosszabbá tenni.

Botrányos képe van a színháznak, valószínűs Augiás istállója, a mérnöki hivatalnak pedig nincs Theseusa, aki ezt a sok kivetni valót rendbe tudná hozni.

Jó, hogy az aradi Nemzeti Színházat nem szokták ünnepélyes diszeloádással megnyitni. A mérnöki hivatal dicséretes mun-

Kapunyitáskor.

Irta: Prohászka László dr.

A városi ember kettős időszámítást ismer. Mig a „jó vidék“ teljesen a Gergely-féle naptár után igazodik s tulnyomóan őstermelő életét a januárral kezdődő polgári év szerint osztja be, addig a városi ember hova-tovább a szellemi termelésnek megfelelőbb életberendezkedésre tett szert. A „szezón“ derekán minden különösebb zökkenés nélkül átvirrad az ő évből az új évbe. Nála a „saison mort“-tól mulik el az esztendő. Az ő lelke szerint való új évkezdést tulajdonképpen az évadkezdő szeptember, a kultúr év januárja, amidőn a Föld őszanya méhében termő „élet“ nek, a fizikai ember erőképzésének behordása után megindul az emberiség intellektuális erőgyűjtése, amidőn a tudomány hívó szavára benépesülnek a közművelődés templomai, az alma mater-től kezdve az öregcsengetyüs tanyái „oskolá“-ig, majd megnyílnak a felnőttek iskolái, a színházak is, kezdve a Nemzeti-től egész a legféléresebb vidéki állomásig.

Az évről-évre visszatérő kulturdátumok közül az idei korszakos jelentőségű a magyar színművészet történetében. Mindenesetre megérdemli, hogy a magyar színészet rávéssze új korszakának határkövére, s e határkövön megpiheve a multak nagy tanulságaival felvértezett újult tetterővel fogjon jövődöbéli hivatásának betöltéséhez.

A színművészet is, mint minden művészet, részese a teremtés isteni alkotóerejének. Anyagtalan természeténél fogva önmagában bírja eszközeit, s önmagát teszi azzá, a mi; általában függetlenül az őt környező körülményektől, sőt ezek ellenére is. Mindazonáltal vannak külső tényezők, amelyek fejlődésére részben közvetlenül, részben közvetve jelentékeny befolyást gyakorolnak.

Ez utóbbiak közül nálunk — fájdalom — mindig több jutott ki azokból, amelyek a színművészet szabad fejlődését gátolták. Ugy, hogy a magyar színművészet voltaképpen csak a legutóbbi időkben fejezte be titáni létküzdelmét, amelyet egykor uralkodóval, helytartó tanácsal, színészgrófsággal, egyházzal, cenzurával, német színészzel, sőt még a közönség részvétlenségével is meg kellett vívnia.

Örök szegényünk marad az a letagadhatatlan tanulság, hogy a magyar színészetet az évszázados struggle for life-on nem az állam, nem a társadalom, hanem egyesek áldozatkészsége segítette át. Ez nálunk afféle „culturae defectus“, s még sokat kell tennünk, hogy annak nyomait végleg eltüntessük. Egy okkal több arra, hogy az egész művelt magyar nemzet alapozza meg a jövőjét annak a színészetnek, amely a multban oly sokszoros jogot váltott a nemzet hátlárára.

A színiügy mindezielég az államkormányzatnak a cseléd- és toloncügyek közé kitzasztott mostohagyermek volt, akit a legfelsőbb közigazgatás egyik gyepőlészáránál fogva rán-

gattak. Az állam döcögő szekere elé fogták igáslónak, holott féltelenségre született művészére épp oly kevéssé türi a rakoncát, mint telivértestvére: a szárnyas pegaszus. Még szerencse, hogy a gyepőlő gyöngéd kezekre volt bízva s úgy legalább erről az oldalról nem kellett szenvednie. De a gazda nem sokat törődött vele. Inkább csak túrta a portáján és mindig görbe szemmel nézte, mert sok pénzébe volt. Így aztán nem lehet csodálni, hogy kölcsönösen szerettek volna egymástól megszabadulni.

Ez a rég óhajtott megszabadulás, mely ebben az évben simán és zajtalanul ment végbe, a színészetre nézve egyuttal felszabadulást jelentett. A közoktatásügyi kormány vette gondjaiba a színészetet, miáltal ez az eddigi meg-alázó sorból művészi rangját megillető helyre, a kultuszügyek mellé került. Ebben a légkörben sokkal inkább megtalálja a maga életföltételeit, itt jóval több érzékkel bírnak művészi és szociális szükségletei iránt s szabad fejlődését a meg nem értésből eredő fonák vagy félintézkedésekkel nem fogják megbénítani. És amikor a magas kormány a színművészetet a többi művészeti ügyek mellé recipiálta, ezzel végleg deferált annak kulturpolitikai fontossága előtt s elismerve a színiügyről, hogy az a legszélesebb körű s legmagasabb rendű közoktatás, ezzel egyszersmind a színművészet jövőjének biztató perspektíváját nyitotta meg.

Annál sajnálatosabb, hogy éppen akkor, amikor a színészet külső tényezői kedvezőre váltak, magában a művészi szervezetben kez-

kálataival egyszer s mindenkorra gondoskodott arról, hogy az aradi színházban minden diszt illuzióriussá tegyen.

Öt hónap nem volt elég a színházat rendbe hozni; jövőre talán hosszabb szünetet kellene tartani, hátha akkor vissza tudják csinálni azt, amit az idén oly nagy gondal elrontottak. — Z.

Nem lesz békebiróság.

„A terv kivihetetlen és nem komoly.”

A békekonferencia a tengeralatti aknákról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

A hágal béketanácskozásoknak nagyon is mulékoos a hatása. Sokat és sokféleképpen vittak meg, de általánosságban alig akadt állam, amely a határozatok kötelező erejét a saját hozzájárulásával szankcionálná.

Legutóbb a párisi „Petit Parisien” tudósítója jelentette Hágából, hogy *Marschall* báró német nagykövet kijelentette egy interjú alkalmával, hogy Németország azért nem csatlakozott a kötelező békebiróság létesítésére vonatkozó javaslathoz, mert nem tartja *sem komolyan, sem keresztülvihetőnek*. Németország csupán oly államokkal kíván békebirósági szerződésbe lépni, amelyekkel *közös érdekei és hagyományai vannak*.

A békekonferencia harmadik bizottsága harmadik olvasásban 38 szavazattal elfogadta a tengeri aknákra vonatkozó új javaslatot. Hat delegátus nem szavazott. Néhány delegátus szavazatát feltételhez kötötte, a többek között Ausztria-Magyarország és Oroszország delegátusai. A javaslat kihagyta azokat a cikkelyeket, amelyek a mult szavazás alkalmával nem fogadtattak el abszolút többséggel. Két pótvajavaslatot, a többek között Angliának azon javaslatát, amely meg akarja tiltani, hogy kötött aknák alkalmazhatók legyenek, nem fogadtak el abszolút többséggel, miért is azokat elhagyták. A tengeri háborúk kérdésének tanulmányozására kiküldött harmadik bizottság kisebb jelentőségű feltételek mellett elfogadta a tengeri aknákra vonatkozó szabályzatot, amelynek legfontosabb rendelkezése az, hogy csak oly kötött aknák alkalmazhatók, amelyek azonnal

ártalmatlanná válnak, mielőtt elszakadnak. E rendelkezés fontossága kiderül abból a tényből, hogy az orosz-japán háború után előfordult számos hajészerencsétlenségnek mindannyiszor az ily *elszabadult tengeralatti aknák felrobbanása volt az oka*. Az aknákkal való hadakozás veszélye tehát *lényegesen csökken*, miért is elismerés illeti a konferenciát, hogy ezen rendelkezést elfogadta.

Az ülés végén *Satow* angol delegátus köszönetet mondott *Tornielli*-nek, a bizottság elnökének a tárgyalás kiváló vezetéseért és hangsúlyozta, hogy a bizottságnak sikerült ki-elégítő eredményre jutnia.

TÁVIRATOK.

Károly román király Bécsben.

Bécs, szeptember 27. A román király, aki tegnap másfél óra hosszat tanácskozott *Aehrenthal* báró külügyminiszterrel, ma reggel a román királynéval, aki legutóbb ide érkezett, Bukarestbe utazott.

Az aradi székely-nap.

Készüldés az ünnepségre.

Ujabb adományok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Nagy arányokban készítik elő az aradi székely gyűlést a fogadó, szállásoló, rendező és ügyvezető bizottságok. Külön irodában dolgoznak három emberrel állandóan.

Napról-napra többen jelentkeznek: társulatok, egyesületek, intézetek, gimnáziumok stb. az ország minden részéből. Legutóbb az *Ujszentannai* magyarnyelv terjesztő egyesület jelentette be az októberi ünnepségekre az aradi székely otthonhoz való csatlakozást, amely husz taggal és a nagyenyedi *Kossuth-asztaltársaság*, amely tizenhárom taggal képviselteti magát.

Egyik rendkívüli érdekessége lesz a székely-ünnepségeknek, hogy a nagyenyedi *Bethlen-kollégium* igazgatósága és tanári kara száz diákkal megjelenik *Fogarasi* Béla főgimnáziumi igazgató tanár, a nagyenyedi függetlenségi és 48-as párt-elnökének vezetése mellett és ma-

gukkal hozzák *Bethlen* Gábor fejedelem kéthattyus lobogóját.

A hatodikéi matinére is nagyban készülnek a székelyek; a végleges programot most állítják össze s pár nap múlva közlik. Ez az ünnepség a Fehér Kereszt szálló dísztermében lesz. Ugyancsak a Fehér Keresztben lesz a társasébed is 6-án délután 1 órakor, melyre előjegyzéseket már most elfogad *Jakabffy* István, a Székelyotthon pénztárnoka, *Andrássy-téri* üzletében (Minorita palota). Egy teríték ára 50 korona. Ebből azonban egy korona *szintén a hazafias célra megy*. Az eddigi gyűjtés eredménye *954 korona*. Ujabb adakoztak és részben gyűjtöttek:

Brány Zoltán orszgy. képviselő (Budapest) 100 kor., *Barabás* Béla orszgy. képviselő 30 kor., *Bedő* Dezső isk. ig. (Nagyenyed) 47 kor. 10 fill., *Ujszentannai* takarékpénztár 10 kor., *Országos központi hitelszövetkezet* (Budapest) 10 kor., *Várossy* Gyula kalocsai érsek 20 kor., *Bernady* György dr. orvos (Bánlak) 20 kor., *Sarlot* Domokos főkapitány 5 kor., *Széchenyi* Ferenc gróf 5 kor., *Gyulafehérvári székely társaság* 15 kor., *Csáki* Vidor gróf (Szepesgörgő) 10 kor., *Endródi* Sándor (Budapest) 10 kor., *Fabri* Sándor dr. az Acsev vezérigazgatója 10 kor., *Sümei* Vilmos orszgy. képvis. (Budapest) 10 kor., *Somogyi* Gyula dr. tanár 2 kor., *Gedeon* János gyárigazgató 16 kor., *Benkő* Gyula máv. főellenőr 5 kor., *Fővármihatal* (Budapest) 8 kor. 10 fill., *Faragó* Rózsika 12 kor., *Báthory* Mariska (Ujszentanna) 11 kor., *Erkölcsmesítő társaság* (Arad) 1 kor. 56 fill., *Lészai* Sándor 2 kor., *Elcs* Armin kereskedő 4 kor., *Pápa* város tanácsa 10 kor., *Brukmann* Gyula 15 kor., *Varjassy* Arpad kir. tanfelügyelő 5 korona.

A közöskönyha megalakulása.

Kik pártolják a tervet?

Gyűlés a városháza kistermében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Szombaton délután 6 órakor tartja meg a városháza kistermében alakuló közgyűlést az aradi *Közöskönyha szövetkezet* és az általános érdeklődésből következően bizonyos, hogy holnap megtörténik a végleges megalakulás.

A két héttel ezelőtt tartott értekezlet tudvalevőleg kimondotta, hogy ivatek köröztet azoknak aláírás végett, akik pártolják a közöskönyha fölállítását. Ez ivateknek még csak

denek mutatkozni oly kóros tünetek, amelyek azt mindjobban eltérítik egykori hivatásától s amelyek miatt nem tekinthetünk annyi reménykedő bizalommal annak jövőjébe, mint amely megnyugvással tekintünk vissza a múltjára.

Színészünknak számtalan külső és belső baja közepette szinte jól esik visszazárándokolniunk abba a szép múltba, amelyben a nemzetmenés misszióját végezte a magyar színész; azt a szent missziót, amelyre koldusjulatom volna egy erdőnyi babér, s amelyet egy nemzet örök hálójával átfont legendába foglalt a visszanező emlékezet.

Hiszen tudjuk, hogy már a mult század elejének csecsemőszínésze nagy hivatást teljesített. Thália több mint félszázadon át koldusenyéren tengődött, de leírhatatlan néikülözések közepette is híven szolgálta a magyarság ügyét.

Uz egykori *Játszó Sereg* és az első *Magyar Játszó Társaság* volt nyelvünk pallérozója, a magyar szó lelkes hirdetője. A *Játszó Szemlék* élő magukat vetették oda zálogul, csak hogy a többi koldushottal a kezében vándoratra kelhessen. Az ő fagyától és éhségtől szerjes ajkuk őrizte és ápolta az ősi magyar nyelvben a nemzeti eszme palladiumát. Az ő jelölés fabódéik voltak a hazafiúi lelkiismeret tanyái, hol a nemzeti szellem pisla oltárméret a lélek drága olajcseppjeivel táplálták a hazafiasággal egybeforrt művészi hitvallás fanatikusai.

A nemzeti szellem és a magyar színészet

mint egymás véréből táplálkozó összenőtt iker-testvérek, egymást növelték nagygyá s együtt ünnepeiték legszebb diadalukat: a magyar nemzet újjászületésének apoteozisát.

Az abszolutizmus sötét korszakában a nemzeti érzés elnyomásával a színészet is kezdett a'áhanatlan. Nemes izlése elfajult s a közönség durva szeszélyeinek engedelmis rabszolgájává szegődött. Magd nyugatról beszívárgott dakadens áramlatok érzékcsiklandó léhasággal és cinizmussal fertőzték meg a színpadot, mely sok erkölcsi szennynek vált lerakódó helyévé s melyet — fájdalom — még máig sem tudunk ettől a ragad ánytól megtisztítani. Sőt mintha egyre ujabb és ujabb szennyréteg tapadna a régihez.

Nem csoda, hogy ez a lassan felhalmozódott erkölcsi trágyafészek gombamódra termi a boulevard színházak, kabaretek, orfeumok és mulatók e ész sorát, ahol hamisítatlan *Dob* utcai zsargonban izléstelenségeket plántálnak el, s terjesztik a prateri gassenhauer stílust, s amelyeknek reklám-műsoráról léna szemérmelenséggel vigyorog le a tömeg alacsony indulatára spekuláló üzleti befektetés, mely egyedül a dividendákkal törődik.

Hogy mily mérhetetlen kárára vannak ezek a közizlésnek és a komoly művészetnek, elképzelhető, ha meggondoljuk, hogy az egymás közt örületes versenybe belesodorják a komoly műintézeteket is.

Mert ma már ott tartunk, hogy a vegyes műsorral dolgozó vidéki színházak igazgatóinak

is számolniok kell ezzel az elfajult tömegizléssel, ha nem akarják színházait az anyagi és erkölcsi sikertelenség krízise elé vinni.

Pedig színházainknak nincs vesztetni való idejük. Sokkal komolyabb feladatok várnak rájuk. A haladó idő ismét nemes eszmekincsekkel kezdi megtermékenyíteni a színművészetet. A felvirradt századnak vezérszelleme, a szociális lelkiismeret egyre hangosabban kopogtat a színházak kapuin s egyre türelmetlenebbül sürgeti a társadalmi előítéletek ostorozását s az uralkodó szociális eszmék diadalra segítségét.

Ma már minden kulturintézményünk a társadalmi újjászületés szolgálatában áll, de főleg a színpad, melyen az eszmék eleven ereje lüktet s mely irányító hatást gyakorol a kollektív meggyőződésre.

Epen azért minden tényezőnek: államnak, társadalomnak, igazgatónak és színésznek egyaránt kötelessége, hogy a színpadot — lelkiunket felüdítő és nemesen szórakoztató hivatása mellett — a jövő szociális feladataira is nevelje, mert ez az a tér, amelyen leginkább betöltheti magasabbrendű kulturhivatását.

Hogy ezt a tökéletesedést minél jobban előkészítsük, fogjunk hozzá végre erélyesen a színpad purifikációjához. Tisztítsuk meg végkép a színpadi pornográfia Augiasz istállóját, a jövőben pedig ne tőrjünk meg szennyet a deszkákon. Csak hogy ebben a műveletben ne az állig gombolkozó moralisták álszemérme legyen a tanácsadónk, hanem a természetességben nevelkedett józan erkölcsi érzék.

egy része került vissza az előkészítő bizottsághoz, de a nagyszámu aláírók már igazolják a mozgalom sikerét. Az eddig beérkezett ívekben a következő aláírók szerepelnek:

Boros Vida igazgató, Blaskovics Miklósné tanárnő, Burgics Vilmos máv. ellenőr, Bircs Róza postakezelő, Balázs Kálmán tisztviselő, Barsy Aurél sósele őr, Battelheim Nándor máv. ellenőr, Becker Vendel tanár, Boika István pénzügyi titkár, Bekor Alajos igazgató, Balczó Antal mérnökség, Bilkey Béla postatiszt, Draskovics Ferenc üzletvezető, Dávid József tisztviselő, Denhof Sándor postatiszt, Embey Gyula dr. járásbíró, Eder Nándor dr. máv. számtiszt, Eczy Oszkár főellenőr, Finta Lajos mérnök, Friedrich Ede tisztviselő, Feledi Miksa máv. mérnök, Fersch Odón tanár, Föti Nándor postatiszt, Ferenczy Jánosné gyógyszerészné, Fischer Antal tanár, Fritsz Lipót postatiszt, Fritz Zsigmond postatiszt, Gálinter Antal pénzügyi felügyelő, Gábor Dénes máv. ellenőr, Gérecz Károly tanár, Grósz Károlyné tanítónő, Gyurkovics Mária tanítónő, Goncz Gábor máv. ellenőr, Hétel Dénes máv. ellenőr, Haty Adolf albiró, Halász Jenő acsev. főmérnök, Hofbauer Olga tanítónő, Horvát Frigyes számtiszt, Jetmann Pál pénztáros, Kobányi Róbert pénzügyi tanácsos, Kreaner Miklós dr. tanár, Kriza Ákos pénzügyi felügyelő, Kaba Gyula adótitst, Knarr Lajos ny. jószágfelügyelő, Kulcsár István számellenőr, Kovács Béla számellenőr, Klug Károly tisztviselő, Konrád János máv. ellenőr, Mezei Dezső számellenőr, Miskovits István sótárnok, Martinszky István postatiszt, Moczek Rezső tisztviselő, Milder János tisztviselő, Németh József máv. főmérnök, Neubauer Odón tisztviselő, Neumann Nándor tisztviselő, Palotai Antal tanár, Pivni Vencel mérnök, Pamzel János tisztviselő, Polgár János tanár, Ribiczey Ferenc postatiszt, Réti Odón tanár, Riedt István rendőrfelügyelő, Rács Ferenc megyei tisztviselő, Rubenszku Ágoston irodavezető, Sztankovics Miklós máv. üzletvezető, Székely Károly acsev. hivatalnok, Székely Salamon tanár, Scheibling Márton hittanár, Stauber József szerkesztő, Schöner Lajos postatiszt, Steffl Miklós tanító, Schwarcz Zsigmond kereskedő, Sági Henrik biztosító titkár, Solymosán Illés árvaszéki ülnök, Tagányi Gusztáv pénzügyi tanácsos, Terney Árpád máv. ellenőr, Virágné Lajos főmérnök, Vajda Jenő máv. ellenőr, Wagner Bódog pénzügyi biztos, Weinfeld Sándor postatiszt, Zima Tibor szerkesztő, Zitkovszky Gyula lovag acsev. főmérnök, Zöld János postatiszt.

Az aláírók közül a legtöbben olyan tagjai lesznek a szövetségnek, akik a közönségtől fogják elkezdeni.

Ne akadunk fenn botránkozó hippokritasággal a színpadi testbeltségen, ne kiáltunk mindjárt a legkisebb nuditás látára a fügefalevél után, de követeljük meg az erkölcsi léhaság eltávolítását, még ha a legszelonképebb habitusban jár is. Egy ártatlan selyemtakarós ikerágy láttára ne akarjuk mindjárt reaktiválni a cenzurát, de a francia hiperpikantériáktól és az angol léhaságoktól forduljon el a saját jó izlésünk.

Ami pedig a színpad belületét illeti, időszerű dolog, hogy amikor az új éra küszöbén, élükön a főpappal első ízben invokálják a művészt Thália papjával és papnőjével, nemes magatartással gondoljanak arra, hogy az hozza a művészt a legszebb és legnemesebb áldozatot, aki a haladó időknek modern áramlatait össze tudja egyeztetni a színjátszás nemes tradícióival; aki nem csikarja ki a mindennapi ocsó dicsőséget és a közönség drága filléréit a művészet megburcoltatása árán is, hanem akinek szívében a művészet odaadó szeretete és intím kultusza lüktet; aki tehetségét nemes becsülettel, önképzéssel és gondosan csiszolt judiciummal teszi még nemesebbé; aki igazi emberek tud elénk állítani, emberi szenvedélyekkel; aki el tudja velünk hitetni a nagyot, szépet és közösen vigasztalót; el tudja hitetni azt az illúziót, hogy az a hely, ahol őt hallgatjuk, a tisztult poézis muzsatomploma s a társadalom nagy nevelőiskolája.

Inger Szolimán panasza.

Följelentés egy képviselő ellen.

Elpusztult egy ezer frankos kalap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

A nagyváradi ügyészséghez tegnap vaskos aktacsomó érkezett. Kégl József dr. ügyvéd, Főtűs Károly irodavezetője beadta a bűnvádi feljelentést Inger Szolimán nevében Korda Andor országgyűlési képviselő és négy társa ellen. Kégl József három hét óta gyűjtötte az adatokat belényesen, hogy az emir inzultálásának hiteles történetét összeállítsa. Rongog embert hallgatott ki, olyanokat, akik a híres nevezetes incidensnek tanúi voltak. A kutatás alapján szerkesztette meg a terjedelmes bűnvádi feljelentést, mely a verekedést a következőkben adja elő:

Inger Szolimán a belényesi válasziás napján ott tartózkodott a piacon, közel a választási helyiséghez. Délidőben egy ismeretlen oláh ember hívta őt félre és azt mondta neki, hogy tudomása szerint a függetlenségiak — látván a bizonyos bukást — hihetetlen dolgokat terveznek a válasziás sima lefolyásának megakadályozására. Inger Szolimán azonnal a Belényesen korteskedő képviselők társaságához ment s ott a hallottak felel fevilágosítást kért. A képviselők azonban az aggodó embert némileg megnyugtatták. Már akkor feltűnt Inger Szolimának, hogy Korda Andort nem találja a többi főemberek között.

Délután 1 órakor kocsijáért a Hirschmann féle kávéházba ment. A mint a bejáraton belép, ott látja az asztalnál iddögálni Korda Andort, Szöllőssy Istvánt (a volt aradi honvéddal együtt) néhány tárkányi paraszttal együtt. Inger Szolimán eltekintett tőlük a feszült viszonytól, melyben Kordával élt s odament az asztalhoz. Megkérdezte, hogy mi a terrorisztikus eszközökhöz akar a függetlenségi párt foglalkozni. Korda Andor csak ennyit válaszolt:

— Eh, el van az már intézve!

Az emir nem szólt semmit errre, hanem kifelé igyekezett. Amint az utcai ajtónál ki akar lépni, a háta mögött beosont Ardeleán Jenő, szombatsági lelkész. Inger Szolimán a killincsre teszi a kezét. Ebben a percben erős ütés éri a vállát. Vissza néz. Ardeleán Jenő vágott hozzá teljes erejéből egy széklet s már a másikhoz is nyúlt, hogy azt is feléje hajlítsa. Az emir erre odaszólt:

— Részeg banda! Ha így viselkedtek, akkor csakugyan Lukácsiu fog győzni.

Több se kellett. Az ottlevők mintegy jelzőre nekirohantak. Korda Andor megkapta balkezevel a ruháját, jobbával pedig — ököibe szorított kézzel — egy hatalmas csapást mért az emir homlokára. Inger Szolimán egyszerre eikábit az erős ütéstől. Látása is elhomályosodott. Erre Korda Andor, Szöllőssy István, Ardeleán Jenő és Aczél Károly fővárosi kortes ütni kezdtek. Drága panamáját maga a képviselő lekapta a fejéről és darabokra tépte.

A nagy veszedelem láttára besietett az utcáról az emir kocsisa s gazdáját kifelé akarta hozni. A verekedők pedig befelé ráncigálták. Pénztárcáját a zsebéből kivették, kabátját darabokra tépték. Éppen ideje volt már, hogy a kávéház előtt ácsorgó csendőrök közbelépjenek. Szuronyt szegezve jöttek be a helyiségbe és a verekedőket szerteszert szerteszert.

Inger Szolimán ezeket mondja a feljelentésben. Nagy pontossággal és részletességgel kifejti, hogy az egész orviamadás előre megbeszélte konspiráció műve volt. Állításainak valódiságára körülbelül harminc tanút jelent be.

Kéri Korda Andor, Szöllőssy István, Aczél Károly, Ardeleán Jenő, és ötödik eddig ismeretlen, tárkányi legény megbüntetését súlyos testi sértés büntetése és ingó vagyon megsértésének vétsége miatt. Súlyos testi sértést jelent be azért, mert Korda Andor ütésének fájdalmai még mai nap is gyöttrik. A mellett ezer frankos kalapjának, ös-zetértett ruhájainak kifizetését követeli.

Az ügyészség természetesen nyomban megindítja a vizsgálatot, ha a panaszt beigazoltnak látja, hivatalból is átveszi a vád képviselőtét.

Fosztogató áldetektivek

Jó pénzért hamis pénz.

A falusi ember Pesten.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 27.

Körülményeinél fogva nem érdektelen, jogi szempontból pedig fölülte érdekes ügyet tárgyalt ma délelőtt a budapesti kir. ítélőtábla. Az eset a következő:

Egy vidéki atyafi, Bodó Károly gyanútlanul sétált a múlt év nyarán a Rákóczi-úton, amikor megszólította őt Markó Mátyás, egy notárius család, s beszédbe ereszkedett vele. Csakhamar belemeredtek a diskurzusba, és Markó ekkor ajánkozott Bodónak, hogy valódi pénzért háromszor annyi forgalomképes hamis pénzt ad neki. Bodó belement az ügybe, s nyomban értesítette róla a komáját, Hrabovszky Imrét, akinek szintén tetszett az ajánlat. Megállapodtak abban, hogy egy erzsébetfalvi kocsmában találkoznak, ahol az üzletet effektuálják. Oszais jöttek a kocsmában, ahol Bodó 200 koronát, Hrabovszky pedig 1000 koronát adott át Markónak, aki viszont mindegyiknek egy zárt csomagot nyújtott át ellenértékül, azzal a megjegyzéssel, hogy a csomagokban háromszor annyi hamis pénz van. Az atyafiak eltávoztak a kocsmából, de alig haladtak kétszáz lépést, eléjük toppant két ember, akik detektiveknek mondták magukat, s szigorú arccal kérdőre vonták őket, majd a csomagokat elvették tőlük. Bodó és Hrabovszky örültek, hogy ép bőrrel menekültek a csávából és félelmükben nem is tettek följelentést a csalók ellen, holott nyilvánvaló volt, hogy az áldetektivek cinkeostársai voltak Markónak.

A károsultak csak egy fél esztendő múlva a csendőrség egyenes felszólítására mondták el az esetet, de följelentést akkor sem tettek, sőt a fővárosi bíróságon nem is kívánták Markó megbüntetését. A törvényszék a vádlottat mindamellett harmadfélévi börtönre ítélte. Az áldetektiveket nem sikerült kézrekeríteni.

A vádlott felebbezése folytán ma tárgyalta az ügyet a budapesti kir. ítélőtábla, ahol a védelem arra az álláspontra helyezkedett, hogy a csalás csak akkor üldözhető hivatalból, ha közhivatalnok jellegű szinleléssel kapcsolatos. A jelen esetben pedig a csalás tárgya már be volt fejezve akkor, amikor az áldetektivek megjelentek, tehát tisztán magánindítványra üldözhető cselekményről van szó. Minthogy pedig károsultak nem tettek följelentést, az eljárás a vádlottal szemben megszüntetendő.

A kir. ítélőtábla nem osztotta a védelem felfogását, mert abban a meggyőződésben volt, hogy Markó cselekménye és az áldetektivek megjelenése között nemcsak okozati összefüggés van, hanem egyenesen előzetes megbeszélés folyamánya volt s így a közhivatalnok jellegű szinlelése visszahat a vádlott cselekményére is. Ennélfogva helybenhagyta az elsőbíróság ítéletét.

Az ítélet ellen *Kisfalvi A. Rezső* védő semmisségi panaszt jelentett be s most már a kir. kuria lesz hivatva dönteni ebben a kérdésben, amelyben a bíróságok már — teljesen hasonló ügyekből kifolyólag — ellentétes ítéleteket hoztak.

Temesmegye — Bakonyerdő.

Szolgabírák panasza.

Három hónap egy cikkért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

A temesvári Volkswille múlt évi 39-ik számában *Der Missbrauch der Amtsgewalt* címen egy durvahangu közlemény jelent meg, amely éles támadásban részesített két temesmegyei tiszviselőt.

A terjedelmes közlemény azon alkalomból íródott, hogy *Novák Traján* szociálistavezért a múlt évben nem engedték Temesságon népgyűlést rendezni; *Novákot* közigazgatási úton el is ítélték engedély nélküli népgyűlés tartása miatt harminc napi elzárásra. Ez a körülmény váltotta ki a Volkswille akkori szerkesztőjétől, *Tóth Jánostól* a támadó cikket, amelyben hivatali kötelességszegéssel és visszaéléssel vádolta meg *Váitz János* központi járási szolgabíró és *Petkó Zoltán* főszolgabíró.

A cikk egyebek között ezeket mondotta:

... A hivatalos hatalommal való visszaélés Magyarországon nem tartozik a ritkaságok közé. Amint vasárnap Temesságon *Váitz János* szolgabíró elkövetett, az felülmúl minden leírást ...

... Amint e ténycirásból kitűnik, a hatóság a legalsóbb törvénysértést követve el. Egy ilyen bestia merészeli a törvényt lábbal taposni ...

... Egy nagyobb hetzert, lázítót, mint a temesi központi szolgabíró, nem lehet elképzelni ...

... Az újságcikkek nem képesek a népet annyira felizgatni, mint *Váitz János* szolgabíró és *Petkó Zoltán* főszolgabíró eljárása ...

... Egy hivatalos eljárás, amely a bakonyi betyárvilág idejére emlékeztet ...

... A szolgabíró a káptalan és a papság szolgálatában ...

... A szolgabíró tudta, hogy a panasznak nem volt alapja; ezt tudnia kellett és azért mégis elítélte a szegény ördögöt ...

A cikk miatt *Tóth János* rágalmozás vádjával terheltten a temesvári esküdtek elé került. *Tóth János*, aki jelenleg a *Nicholson-féle* gépgyárban van alkalmazva, elmondta, hogy a kérdéses cikket mások információi alapján írta meg és nem érzi magát bűnösnek. Hivatkozott izgatott állapotára, amidőn az említett eseményről tudomást szerzett és ennek hatása alatt írta a cikket.

Petkó Zoltán és *Váitz János* szolgabírák igazolták törvényes eljárásukat *Novák Traján*nal szemben és kérték vádlott megbüntetését.

Freund Gyula és *Zuckermann Miksa dr.* ki hallgatása után a bizonyítási eljárás véget ért és a kérdések megszövegezésével a perbeszédre került a sor.

A vádlott ezután közel másfél órán át fejtegette szociálpolitikai nézeteit. Végül azt mondta:

— Én nem kérek kegyelmet. Ha el is ítélnék, nem fogok, nem akarok megjavulni, hanem igenis tovább fogom ostromozni a visszaéléseket.

Az esküdtek rövid tanácskozás után bűnösnek is mondták kétrendbeli rágalmozás vétségében.

A törvényszék a verdikt alapján *Tóth János* kétrendbeli nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás vétsége miatt három havi fogházra és száz száz korona pénzbüntetésre ítélte, azonkívül kötelezte a Volkswille kiadóját a jogerős ítélet közlésére.

A vádhatóság képviselője megnyugodott az ítéletben, míg vádlott és védő semmisségi panaszt jelentettek be.

TANÜGY.

(—) Az aradi kereskedelmi tanfolyamok. Az Aradi Kereskedők Köre, amint e lapban jelezve volt, a kereskedelmi alkalmazottak részére *szaktanfolyamot* rendez. A tanfolyam négy hónapig tart, tárgyai lesznek a kereskedelmi könyvvizetés, levelezés, kereskedelmi számtan és kereskedelmi jog. A tanfolyam órái részint vasárnap délelőtt részint este lesznek, előadói felső kereskedelmi iskolai tanárok. A *tandij az egész tanfolyam idejére 5 korona*. A tanfolyamra október 5-ig jelentkezni, s az október 15-én kezdődik. Jelentkezni az Aradi Kereskedők Köre iródjában, vagy pedig *Meer Ármán* urnál, a kör közmüvelődési osztálya igazgatójánál lehet.

A kör női tanfolyamának szervezési munkái igen előre haladtak. Eddig kései negyven hallgató iratkozott be. Mivel a tanfolyam korlátozott számban vehet föl jelentkezőket, azok akik a belépni szándékoznak közül még nem iratkoztak be, legkésőbb október 2-ig jelentkezhetnek a tanfolyam vezetőjénél, *Somogyi Gyula dr.* felső kereskedelmi iskolai tanáránál. A tanfolyam október 12-én nyitja meg és nyolc hónapig tart. Az elnökség.

Alügyész és újságíró párhaja.

Fazekas vádlója nem lehet kaszinótag.

Egy hírlapi támadás utójátéka.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 27.

A *Fejérváry* kormány idejében *Fazekas Ágoston* pestmegyei alispán a büntetőjárási bíróság hivatali hatalommal való visszaélés vétségéért 2 havi fogházra ítélte el. A tárgyaláson a vádat *Fazekással* szemben *Polgár Kálmán dr.* ügyész meghívott képviselte. Ezen tárgyalás után rövid időre *Lányi Bertalan* igazságügyminiszter *Polgár Kálmán dr.* ügyészi megbízottat alügyésszé nevezte ki Egerbe. *Polgár dr.* elfoglalván új hivatalát, társadalmi állásánál fogva részt akart venni Eger város társéletében s e célból felvételt kért magától az egri kaszinóba. Egyebéni kaszinói tag erős akcióval fejtett ki felvételt ellen azon indokból, hogy *Polgár dr.* mint a darabont-kormány tárogatója, aki segédkezett nyújtott *Fazekas alispán* elítéléséhez, nem méltó arra, hogy az egri kaszinó tagja legyen.

Erről az akcióról egy cikkben megemlékezett *A Nap* című lap is, erős támadást intézván *Polgár alügyész* személye ellen. A megtámadott ügyész erre provokáltatta a cikk íróját, *Szabolcs Bálint* hírlapírót. A lovagias utra terelt ügy legelső fázisa az volt, hogy *Szabolcs Bálint* segédei *becsületbíróági döntést* kívántak arra nézve, vajjon köteles-e felük megverekedni *Polgár Kálmán dr.* alügyésszel, akit az egri kaszinó nem vett fel tagjai közé. Mielőtt azonban a becsületbíróági *Kaas Ivor* báró elnöklete alatt döntött volna, *Szabolcs Bálint* segédei előállottak kívánságuktól s a provokált újságíró kárpárba vitte a *Fodor-féle* vívóteremben *Polgár dr.* alügyésszel, akit a párviadalban meg is sebesített.

A budapesti büntetőtörvényszék *Bakonyi Kálmán* táblai bíró elnöklete alatt ma vont a felelősségre *Szabolcs Bálintot* párviadal vétségéért. Ellenfele, *Polgár Kálmán dr.* nem jelent meg a tárgyaláson. A bíróság *Keserű kir.*

ügyész vádja után *Szabolcs Bálintot* párviadal vétségéért két napi államfogházra ítélte. Meg nem jelent ellenfelével szemben pedig a bíróság az ügyet áttenni rendelte a budapesti büntető járásbíróhoz.

Szabolcs Bálint megnyugodott az ítéletben.

Október 10.

A fenyegető vasuti sztrájk.

Megbénul a teherforgalom.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 27.

A kereskedelemügyi miniszter — amint azt már lapunk közölte — körrendeletet bocsátott ki, hogy az október 10-én várható általános munkaszünetre vonatkozólag statisztikai adatgyűjtést végezzenek. A miniszter arra hivatkozik, hogy a hírlapok közlései szerint a budapesti munkásszervezetek olyan különleges jellegű tüntetést terveznek, amelyet szükségesnek vél adatgyűjtésre felhasználni. A statisztikát az elsőfokú iparhatóságoknak lesz kötelességük egybeállítani. A hatóságoknak kötelességük, hogy az ipartársulattól, ipartestületektől, az egyes gyárosectól, valamint a munkásszervezetektől vagy maguktól a munkások vezetőitől a legrövidebb úton értesítést és adatokat szerezzenek, a kérdőlapokat kitöltésük s október tizenötödikéig az illetékes kerületi iparfelügyelőnek megküldjék. A miniszter végül megjegyzi, hogy a május elsőjén szokásos munkaszünetre vonatkozó adatgyűjtést hasonlóan elrendeli.

A vasuti munkások dolgozzanak!

A Munkás Híradó jelenti: Tudvaló, hogy a vasuti munkások már eddig is harminchárom helyen tartottak gyűléseket, melyeken határozatban kimondták, hogy október 10-én nem dolgoznak. Az igazgatóság most, a kereskedelmi miniszter főhívására, utasította az egyes főnökségeket, hogy utalással a szolgálati rendtartás 24-ik és 25-ik szakaszaira figyelmeztesse a munkásságot arra, hogy milyen súlyos következményeket vonhat maga után, ha október 10-én megszüntetnék a munkát. A vasuti munkásokra nézve e figyelmeztetés minden valószínűség szerint eredménytelen lesz.

Egy hírlapíró ma az igazgatóság rendelte dolgában kérdést intézett a nyugati pályaudvar főnökéhez, aki válaszában kijelentette, hogy az igazgatóság rendeletéről mitsem tud és eddig hozzá semmilyen utasítás sem érkezett. Föltéve, hogy a vasuti munkások október 10-én beszüntetik a munkát, ez a személyforgalomra a legcsekélyebb hatással sem volna s csak a teherforgalomban okoz némi torlódást. Ezt főleg a kereskedővilág éreznék meg, a nagyközönség nem.

Hasonlóképpen nyilatkozott a keleti pályaudvar főnöke.

A sztrájk hosszúra nyulhatik.

A vasuti munkások vezetői pedig azt mondják:

— Nekünk is tudomásunk van az igazgatóságnak arról a rendeletéről, amelyben a szolgálati rendtartás idevonatkozó szakaszait idézik. Sőt mi már eleve tisztában voltunk azzal is, hogy ezeket a szakaszokat csak fenyegetésként fogják alkalmazni. Mi lehetetlennek tartjuk, hogy bárkit is elbocsássanak azért, mert a kormány egyik sarkalatos programpontja érdekében ünnepelni akar. Mert itten szó nincs sztrájkról, sőt mi több, magunk utasítjuk a munkásokat, hogy a forgalmat meg ne bénítsák.

— Ha azonban az igazgatóság mégis meg-

torló intézkedéseket tenne, akkor nagyon valószínű, hogy az egynapos munkaszünet több napossá válnék. A fővárosi M. Á. V. raktárak, ugyancsak egyes műhelyek, mint az István-telki, a debreceni, a pécsi, a temesvári oly fejelemzett, jól szervezett munkásokból állanak, hogy a rendszabályozás esetén a munkát mindaddig megszüntetnék, amíg a megrendszabályozottakat visszavesszik. A M. Á. V. nak öszszes munkáira bátorítóiag hatna egy esetleges szimpátiikus sztrájk, amennyiben ez kenyérkérdéssel, bérköveteléssel egybekötve, igen könnyen általánossá válhatik. Másrészt bizonyos, hogy az anélkül is forrongó déli vasutások az esetben, ha a Máv. nál rendszabályozások történének, az egész vonalon megszüntetik a forgalmat.

Apponyi a kiegyezésről.

„A választói reform — becsületbeli kötelesség.”

Az alkotmánybiztosítékok megoldása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 27.

A IX-ik kerületi függetlenségi párt ma este pártvacsorát rendezett, amelyen több képviselő kíséretében megjelent Apponyi Albert gróf kultuszminiszter is. Apponyi gróf a vacsorán hosszabb politikai beszédet mondott, amelyben a kiegyezésről, a választói jogról és több politikai kérdéstről beszélt. Beszéde elején kijelentette, hogy a kabinet tagjai között nincsen egy sem, aki szaladt volna a miniszteri tárca után és nem is ragaszkodik tárcájához a mai súlyos körülmények között.

A kormány nem kapitulált.

Ezután a kiegyezés kérdésére tért át.

— A kiegyezés részleteiről, mondta Apponyi, nem nyilatkozhatom, de nem fog sokáig tartani ez a helyzet, mert meg vagyok győződve, hogy a jelen helyzetben egy méltányos kiegyezés kötése Magyarországnak érdekében áll. Ettől vezéreltetve ha nem az elveket, hanem a népszerűséget kell veszélyeztetnem, nem haboznám azt odadobni, hogy az ország anyagi érdekeit megóvjam. A megegyezésnek kívánatosága kölcsönös, tehát egyik félre sem áll annak szüksége, hogy egyszerűen kapituláljon, hogy mindenáron létrehozza a megegyezést. Nem sokáig tart a bizonytalanság. Amiben megállapodtunk, azt olyan időben hozzuk a parlament ítélőszéke elé, hogy abban az esetben, ha a parlament nem helyesli a mi eljárásunkat, minden kényszerhelyzet nyomása nélkül mondhasson ítéletet és esetleg más férfiak átvehessék és kísérelhessék meg a kérdéseket megoldani.

A választói reform alapelvei.

— Az általános szavazati jogot illetőleg kötelezettséget vállaltunk és nem hosszú idő múlva be is terjesztjük javaslatunkat. Az alapelvekre nézve a belügyminiszter már a napokban küldi szét a tájékoztatást minisztériumainak, hogy az együttesen megállapítandó alapelvek szerint a törvényjavaslat kidolgozható legyen. Ebből a reformból új erőt fogunk meríteni, hogy

megállhassuk helyünket a nemzetek világversenyében. A reform egyfelől a népszabadságának, a demokraciának igazságos barátait legteljesebben ki fogja elégíthetni, másfelől tartalmazni fogja annak garanciáit, hogy a magyar állam nemzeti jellegét megőrizzük.

Az 6-szi munkaprogram.

— Mindezekről eltekintve a legközelebbi országgyűlés elé nagyfontosságú és mélyreható javaslatokkal fogunk lépni. Az adóreform törvényének megvalósulása a törvényhozáson fog mulni. Megoldást nyer az alkotmánybiztosítékok öregítésének kérdése, mert ennek létesítése ép úgy becsületbeli kötelességünk, mint a választói reform. Az én tárcám körében is lesznek nagyobb jelentőségű javaslatok, amelyeket a Ház el terjeszték.

— Nem tudom ugyan, hogy fogunk-e helyeinkben megmaradhatni, de amíg ott vagyunk, az idő minden percét felhasználjuk a nemzet felvirágoztatására, a nemzet létbiztosítékainak öregítésére.

A megrágalmazott főszámvevő.

Bárd Mór keresni akart.

Az Operaház kulisszatitkaiból.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 27.

Ugy látszik, hogy az Operaház volt művészijének, V. Krammer Teréz asszonynak a szerződéséről körül támadt botrány hamarosan a bíróságnak is dolgot fog adni.

A büntetőbíró nem is egy, de két feljelentés révén fog sz afférral foglalkozni. A megtorló lépések Bárd Mór, az ismert színházi ügynök ellen irányulnak, akinek köszönhető az ügy elmérgesedése. Bárd, legalább az eddig ismert részletek szerint, nemcsak érdemeket akart szerezni Krammer Teréz visszakeresztelésével, hanem pénzt is, még pedig súlyos ezreket s ebbeli túlekedésében alighanem túllőtt kissé a célon. Azt mondta volna ugyanis, hogy a művésznőtől kikötött províziót meg kell felelnie Nebenführer József, operaházi számvevőfőnökkel s amikor ez az állítása nyilvánosságra került, Krammer Teréz „bazug” nak bélyegezte.

A művésznek megbízásából az ügyvédje, Kovács Jenő dr. már ma följelentette Bárdot a járásbírósnál becsületsértésért. De panaszként fog fellépni ellene Nebenführer is, akit sápolással gyanúsított meg s hogy ez megtörtént, a művész és férje esküvel készek megerősíteni.

Épp ezért a gazdasági főnök is pörbe fogja Bárdot közhivatalnok megrágalmazása miatt, de ez a panasz csak néhány nap múlva juthat el a bírósághoz. Nevezetesen Nebenführernek, aki a belügyminisztérium státusába tartozó számtanácsos, előbb felhatalmazást kell kérnie a vád emelésre Andrássy Gyula gróf belügyminisztertől.

Ha az engedelmet megkapta, a kir. ügyészség hivatalból leditja meg az eljárást a törvényszék előtt.

Krammer Teréz följelentése tekintetében Farkass Gyula dr. járásbíró már a legközelebbi napokra kitűzi a tárgyalást.

Karhatalmat a Ház elnökének!

A választókerületek új beosztása.

Módosítani akarják a házszabályokat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

A függetlenségi pártkörben tegnap este élénk élet uralkodott. Ott voltak Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf és Justh Gyula is, akik a párttagokkal a politika napi eseményeit vitatták meg.

Szó esett elsősorban a szociálisták október tizediki munkaszünetéről s ezzel kapcsolatban az általános választói jogról. A párt legtöbb tagját aggodalomba ejti az általános választói reform a nemzetiségi miatt. Így többen azt vitatták, hogy a titkos választás szaporítani fogja a nemzetiségi szavazókat, s ha bizonyos föltételekhez nem kötik a választójogot, akkor a nemzetiségi igen nagy többségben kerülhetnek be a Házba, s erősen megbéníthatják a parlament munkaképességét. A vitatkozás során a párt tagjai különösen azt a meggyőződésüket hangoztatták, hogy a választókerületek új beosztása föltétlenül szükséges, mert csak az új kerületi beosztással lehet a nemzetiségiekkel szemközt sikerrel védekezni. Fölmerült az az eszme, hogy a kerületet sugáralakban kell beosztani; minden kerület középpontja ugyanis Budapest lenne, s innen ágaznék el minden választókerület az ország határáig; a sugarak minden kerületet szelnek, s így a magyarság minden kerületben dominálna.

A nemzetiségekkel szemben való védelemmel kapcsolatban élénk vita volt a horvátok és a nemzetiségi esetleges obstrukciójáról és a házszabályrevízióról is. A nézetek megegyeztek abban, hogy egy újabb horvát s egy esetleges nemzetiségi obstrukció ellen a parlamentnek okvetlenül védekeznie kell. Nem lehet s nem szabad eltérni, hogy a horvátok megakasszák a parlament munkásságát s heteken át horvát beszédek hangozzanak el a magyar képviselőházban. Így különösen a Ház újabb határozatát kell provokálni arról, hogy a horvát nyelvű beszédek fölvehetők-e a Ház naplóiba. Voltak néhányan, akik a horvát vagy nemzetiségi obstrukció megakadályozására szükségesnek mondták a házszabály bizonyos irányú revízióját, míg a párt többi tagja határozottan ellene volt mindennemű revízióknak, mert ezzel egy esetleges nemzeti ellenállás sikerét is kockáztatják.

Apponyi Albert gróf miniszter közben megjegyezte, hogy mindig ellene volt minden obstrukciónak, mert két élő fegyvernek tartotta mindenkor. Egy képviselő megjegyezte, hogy a Ház elnökének most is van elég hatalma s hatásköre, hogy szembeálljon egy horvát vagy nemzetiségi obstrukcióval.

Justh Gyula erre határozottan kijelentette, hogy a házszabályt egyenlő mértékkel kell alkalmazni mindenkivel szemben.

Valaki erre képtelen állapotnak mondtotta, hogy míg a választási elnökök legmesszebb menő hatáskörrel bírnak, s így karhatalommal is rendelkeznek, a képviselőház elnöke tehetetlenül áll minden renitens képviselővel szemben. A képviselőháznak biztosítania kell az elnök számára a karhatalmat, s módot kell nyújtani neki arra, hogy szavának, intézkedéseinek az elnöki tekintély megóvása érdekében is érvényt szerezhessen.

Jó ideig folyt a társalgás ezekről a dolgokról. A miniszterek és a Ház elnöke nyolc óra után távoztak el a pártkörből.

Goldmann Emma,

az anarkisták királynője hontalan.

A szabad Amerika is kitiltotta.

A szoknyás bolygó zsidó memoárjai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Az anarkisták koronázatlan királynőjét Goldmann Emmát, — mint Newyorkból jelentik — örökre kiutasították az Egyesült Államokból és most egyetlen ország sem akarja befogadni. Kevesen tudják, hogy az érdekes nő magyar származású és valószínű, hogy itt fog megtelepedni. Nincs olyan izgalmas regény, amely vetekednék az anarkista nő kalandjaival, melyekről az alábbiakban számol be fővárosi tudósítónk:

Goldmann Emma harmincegy éves volt, amikor született, mint szegény zsidó szabó leánya. Édes apja Oroszországból menekült ide és nem igen taníttatta. Fogalma sem volt a leánynak jövő sorsáról, amikor elhagyta szüleit és Amerikába vándorolt. Vakmerő teremtmény volt, aki semmitől vissza nem riadt. Kétségbeesett harcot vívott a kenyérért, de a mellett időt tudott szakítani a művelődésre is. Három év múlva riportere lett a *Worldnak*, — az első aktív újságíró nő világszerte.

Rochesterben férjhez ment Grünbaum József ékszerészhez, de rövid idő múlva faképnél hagyta, hogy Bernstein Lajos anarkistával lépjen közös háztartásba. Ez adta meg neki az első oktatást az anarkizmusban és a — szabad szerelemben. Bernsteinnel együtt bukkant föl a nyolcvanas évek végén New Yorkban, ahol a szabadság légiójának első női tagja lett. Még a férfiakat is tulzárnyalta. A csikágói bombaaffér miatt akkor nagyon szigorú volt a bánásmód velük szemben, óvatosabbnak kellett lenniük és épp azért megsakitották az összeköttetést Goldmann Emmával, aki nagyon véreszájú módon beszélt egy gyűlésen.

— Közeleg az idő, testvérek — mondotta — amikor asszonyaitok cserélnék a kávé helyett a namitot fognak főzni.

Azontúl Berkman Sándort részesítette a kegyeiben, aki később nagy szerepet vitt a homesteadi sztrájkban és meggyilkolta Frick trösztigazgatót. Berkman után, aki a fegyházba került, a világhíres Most János került sorra. Ő képezte ki Goldmann Emmát kitűnő szónokká, ő avatta be egészen az anarkizmus titkaiba és alapos műveltséget adott neki. A tanítvány nem sokáig maradt hálás. 1902. decemberében nyíltan szakított Mosttal. Emma asszony még a tett propagandájának megalapítóját is gyávánknak találta: egy gyűlésen főpofozta, lelökte a pódiumról és nála sokkal erősebb hangú beszédet mondott az elvtársak viharos tetszése közepett. A szívét is másnak adta, egy Bródy Károly nő anarkistának, akivel két évig élt együtt, tehát maidnem annyi ideig, mint a többivel együttvéve.

Az anarkisták lelke, így nevezték Goldmann Emmát Amerikában, 1903-tól 1905. végéig börtönben ült lázító beszédei miatt, amelyeket az utcákon mondott el. Azalatt jól érvényesítette — a börtön kórházában — előbb szerzett tapasztalatait, mint bába. Egy évre ugyanis átrándult Európába és Budapesten elvégezte a bábakurzust. A börtönben kezdte az orvosi tudomány elsajátítását és el is végezte, diplomás nőorvos lett.

A tekintélye akkorára nőtt, hogy 1899-ben őt küldték ki a párisi anarkista kongresszusra. Onnan hazamenet ismerkedett meg a Champagne-gőzönsön egy Róth Anna nevű budapesti

leánynyal. Megszerette, beavatta az anarkizmus misztériumaiba és sikerült őt megnyerni a veszedelmes eszméknek.

Amerikába visszatérve, Emma asszony szakított Bródyval és egyik tanítványa, Havel Lipót lett a férje. Folyton utazott, agitált. Bebizonyult, hogy ő gondolta ki és készítette elő azt a pokoli tervet, amely a Mac Kinley közársasági elnök meggyilkolására vezetett. Goldmann Emma vette rá az ifjú Colgosz Leót, a ki szintén a kedvese lett, hogy Kinleyt 1901. szeptember 6-án Buffalóban megölje.

A büntársakat Luke P. Collieran detektív nyomozta ki. Amikor Goldmann lakására beállított, szép fiatal nő állotta útját és félre akarta vezetni, hogy az anarkizmus lelke t a börtöntől megmentse. A detektív azonban nem téglított és megtalálta rejtekhelyén Goldmann Emmát, aki mint Larsen Lena svéd tanítónő bérelt ott lakást. Vele együtt bajba került a szép fiatal nő is, de utóbb sikerült beigazolnia, hogy a merényletekben nem volt része.

Ez a fiatal hölgy, Róth Anna, most a Collieran neje. Az ügyes titkosrendőr, akiből detektívönök lett, első látásra beleszeretett a magyar leányba. Most Budapesten élnek, Collieran egy newyorki biztosító-társaság budapesti főtitkárja. A boldog menyecske nem törődik már holmi államfelforgató eszmékkel.

Goldmann Emma a hosszú évek alatt nem szerezte meg az amerikai honosságot és a kíván doriási bizottság a partraszállást egy új törvény alapján tiltotta el, amely anarkisták bevándorlását nem engedi meg. Az anarkista nő mindig azt hirdette, hogy ő világpolgár és most bolyonghat világszerte. Legfőkébb Magyarországon húzódnak még, de itt az eszméi nem igen találhatnak hívőkre.

Fölmentett kéjgyilkos.

A titokzatos szuggesztio.

Egy urileány borzalmas halála.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 27.

Az esseni esküdtbíróóság ma rendkívül érdekes bűnpört tárgyal. A vádlottak padján kéjgyilkosság címén egy fiatal ember ült, aki két társával egy előkelő angol urileányt borzalmas körülmények között megölt. A mai tárgyaláson a vádlott beismerte bűnét, de a bíróság a beismerés ellenére fölmentette, mert beigazolódott, hogy a degenerált fiatal ember szuggesztio hatása alatt követte el a szörnyű gyilkosságot.

A rémregénybe illő bűnpörről és a szenzációs ítéletről az alábbi távirati tudósítás számol be:

Múlt év ősszel titokzatos gyilkosság történt Essen közelében. Az áldozat egy magasrangú angol katonatiszt leánya, Miss Malden Lake volt, akiről megállapították, hogy kéjgyilkosság áldozata. A hatóságok széleskörű nyomozatot indítottak a tettes kézrekerítése iránt, a nyomozat azonban eredményre nem vezetett.

Az eset után néhány hónappal jelentkezett a rendőrségen egy Land Alfréd nevű fiatalember és bejelentette, hogy Miss Malden Laket ő gyilkolta meg. Elmondta, hogy ő és még két idegen ember meglátták a Miss-t, aki egyedül sétált. Érzéki vágy támadt bennök a szépség iránt, akit csakhamar megragadtak és a sűrűségbe cipáltak. A hölgy erőlesen védekezett támadóival szemben, de ezek lefogták és fejét hátrafelé nyomták, minek következtében a Miss csigolyatörést szenvedett és a kezeik között meghalt. Mikor látták, hogy a leányban már nincs élet, mind a hárman elmenekültek.

Landnak a rendőrségen tett vallomása alapján az ügyészség kéjgyilkosság címén vádat emelt ellene és az esseni esküdtbíróóság mára tüzte ki a bűnpör tárgyalását. A mai tárgyaláson is beismerte Land, hogy a gyilkosságot ő követte el, az esküdtek mégis fölmentették a gyilkost. A vizsgálat során és a mai tárgyaláson ugyanis megállapították, hogy a vádlott könnyen befolyásolható, teljesen degenerált ember, aki vallási tévolyban szenved és emellett alkoholist. Megállapította a vizsgálat azt is, hogy Land vallomását egy Stein nevű ember szuggesztálta, akit azonban nem tudtak megtalálni. A vizsgálat adatai alapján maga az ügyész kérte a vádlott fölmentését, mert nem őt tartja a tettesnek.

Mikor a vádlott meghallotta, hogy az esküdtbíróóság fölmentette, kiabálni kezdett és nem akart távozni a vádlottak padjáról. Végre is karhatalommal kellett a makacs tettet a törvényszéki pszotából eltávolítani.

Egy magyar tudós tragédiája.

A kristályüveg örültje.

Távirat a királynak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 27.

A megfeszített, tulhajtott munkának új áldozata van. Egy országos hírű természetűd, akinek botanikai művei a külföld előtt is elismerést szereztek nevének, megzavarodott elmével a szanatóriumba került, miután furcsa eszméivel és dolgaival előbb kétségbeesett a családját is.

A megrendítő esetről a következőképpen táviratozta budapesti tudósítónk:

Fialovszky Lajos ismert nevű természetűd, nyugalmazott középiskolai tanár már hosszabb idő óta betegeskedett. Állapota néha válságosra fordult, mindazonáltal mégis fenjárt és állandóan tudományos kutatásokkal foglalkozott. Az utóbbi időben a tudós családjára kétségbeesetten konstataálta, hogy Fialovszkyn az elme-zavar jelei mutatkoznak.

Tegnap a beteg ember egész nap fiaken járta be a várost és mikor délután kiizzadtan hazatért, elmondotta, hogy a Calderoni és társa cégnél volt, ahol az ő új kristályüveg találmányának értékesítése céljából értekezett. A tanár hozzátartozói észrevették, hogy a tudós elmébe a pillanatról pillanatra rosszabbra fordul és azonnal Bécsbe táviratoztak Fialovszky Lajos öccséről, aki ott jövevény orvos.

Bármennyire is tartóztatták, Fialovszky ezután csakhamar újból távozott, és már késő este volt, mikor hazatért. Hóna alatt egy nagy könyvet szorongatott, amelyet a királynak akart elküldeni.

— Most jártam Kossuthnál és Wekerlénél — mondotta — akinek szintén bemutattam a találmányomat Igen életrevalónak találták.

Azután hosszasan beszélt a királynak küldendő könyvről, amelyből egy példányt a római pápának is megküld. Csak ma derült ki, hogy Fialovszky tegnap délután megjelent a koronaherceg-utcai postán és egy ezer szavas táviratot akart feladni a király számára.

A postatiszt, aki a hatalmas leadandó táviratot meglátta, rögtön tisztában volt azzal, hogy a feladó aligha épeszű ember. Azonban mégis elvette a távirat szövegét és hogy megnyugtassa, a következőket mondta a tudósnak:

— A királynak küldendő táviratokat előbb Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek kell

megmutatni. Ha bemutattam neki, majd továbbítottam.

Az elborult agyu ember igen természetesen találta a postatiszt nyilatkozatát s azután megnyugodva távozott.

Fialovszky Lajos állapota az est folyamán egyre rosszabbodott s éjjel egy óra tájban már annyira súlyos volt, hogy a beteg ember a legelképzelhetlenebb dolgokkal ejtette késébe a családját. Mindenekelőtt meggyújtott körülbelül 30 gyertyát s azokat a lakás különböző részein elhelyezte. Legtöbbet az ablakokba tett, ahova azután félmeztelenül maga is felkapaszkodott s onnan bámult az utcán járókelőkre. A különös látványra sokan megálltak a ház előtt, s lesték, mit mivel a különös ember.

A tudós tanár azonban nem zavartatta magát, egy szentképet állított az ablakba, letérdelt előtte és hangosan imádkozott. E művelet alatt beállított a tanárhoz egy fiatal ember, aki a család intézkedésére jött.

— A Calderonitól jövök — mondotta az idegen — s azért jöttem, mert hivatják tanár urat.

Fialovszky igen megörült e hírek, hamarosan felöltözött s a fiatalemberrel együtt el-távozott. Az első bérkocsi állomáson kocsi-ütek, s a fiatalember utasítására egy szanatoriumba hajattak, ahol a megzavarodott elméjű tudóst őrizet alá helyezték.

A megörült tanár a botanika terén elismert tekintély volt Magyarországon és a szakirodalmat számos értékes munkával gyarapította.

A nagy pör vége.

Polónyi és Lengyel kibékültek

Együtt pártot alakítanak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 27.

Szenzációs híresztelések keringenek a bizonyosságnak szokatlanul erős látszatával. Nem kisebb dologról van szó, mint hogy az egy év óta huzódó Polónyi-Lengyel pör olyan befejezéséhez közeledik, amely nemcsak országszerte, hanem külföldön is óriási feltűnést fog kelteni.

Megbízható forrásból kapjuk a hírt, hogy Polónyi és Lengyel kibékültek. Hosszabb ideje folynak a békéltetési tárgyalások, amelyek már eredményre is vezettek és már csak a kibékülés külső módozatának a megállapítása van hátra.

Erre nézve két verzió kering. Az egyik szerint Lengyel és Polónyi hírlapi nyilatkozatban visszavonják sértetéseiket. — Lengyel még azonkívül a vádjait is. E verzió szerint még főtárgyalásra sem kerülne a pör és az ügyészség is a vádak visszavonására való tekintettel elejtene a vádat.

A másik verzió szerint a főtárgyalást megtartanák, de mindjárt a kezdetén Lengyel és Polónyi hosszabb nyilatkozatokat tennének, amelyek az ügy befejezését vonnák maguk után.

A kibékülésnek kizárólag politikai jellege van, mivel Polónyi már legközelebb Lengyel Zoltánnal vállalva egy új alakuló félben lévő pártnak élén küzdenének és a jelenlegi koalíció ellen erélyes állást foglalnának el. Az új pártba lép majd több, a koalíción kívül álló politikus is.

Toselliék nászuton.

Monica hercegnő Svájcban van.

A szász udvar keresteti.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 27.

Montignoso grófnőnek Toselli olasz zene-tanárral kötött házassága még mindig foglalkoztatja a világot. Mindenütt érdeklődéssel várják annak a harcnak esélyeit, amely most a szász királyi udvar és Toselliné között Monica hercegnő kiadatása miatt keletkezett. Mai távirataink egyébként az alábbiak:

Londonból táviratozzák: Mr Lequeux, aki Montignoso grófnő esküvőjén mint tanu szerepelt a tegnapi nap folyamán, mint a *Daily Mail* értesül, a bécsi és drezdai udvaroktól több táviratot kapott. Tegnapi este a szász udvar egy hivatalnok érkezt Londonba és Lequeux vel két óra hosszúra tartó megbeszélést folytatott. Az udvari hivatalnokot bizonyos, szigorúan bizalmas utasításokkal küldték Londonba. A szász király Lequeux-tól, ki a válás előtt a szász udvarnál persona grata volt, felvilágosítást kéretett Pia Monica hercegnő tartózkodási helyéről, Lequeux azonban a felvilágosítást kerekén megtagadta. A szász udvari hivatalnokot egy titkos rendőr kísérte, akinek, ha megkapták volna a kért felvilágosítást, azonnal Pia Monica hercegnő tartózkodási helyére kellett volna utaznia.

Amikor azonban Lequeux állhatatosan vonakodott, hogy a kis hercegnő tartózkodási helyét elárulja, az udvari hivatalnok közölte vele a szász király szándékát, mely szerint az éppoly szilárdul el van tőkélve rá, hogy Pia Monicát Drezdába vitesse, mint Toselli, hogy magánál tartsa.

Londonból táviratozzák: A *Daily Mail* jelenti: Toselliné ma találkozik leányával, Monica hercegnővel és szombaton Egenzében érkezik. Tény, hogy ottani villáját feladta, de Toselliné másik villát bérelt. Kevéssei a Londonból történt elutazás előtt Toselli Lequeuxhoz a következő szavakat intézte:

— A mi kis Monicánk az én védelmezni alatt áll. Dacolni fogok a szász királlyal. A német jognak Oszországban nincs érvénye és ha a király ügynökei megkísértenék, hogy a gyermeket erőszakkal elvigyék, pórul járnának. Jó lesz, ha ezt a figyelmeztetést megszi-velik.

Londonból táviratozzák: A *Daily Mail* jelenti Genfből: Amikor Wölfang Lipót nővére esküvőjéről értesült, nem árult el valami nagy meglepetést, de igen örült és így szólt:

— Büszke vagyok rá, hogy nővérem a konvenciót, mialatt a boldogságot és szerelmet kereste, mely manapság fejedelmi személyeknek nincs megadva, félrelökte. Teljesen egyetértek vele és kívánom, hogy jövőjét a boldogság sugározza be.

Drezdából táviratozzák: Drezdában plakátokat ragasztottak ki. A király szól benne a népéhez és arra kéri, hogy térjen napirendre Montignoso grófnő esete felett, amelyet az új házassággal az udvar is elintézettnak tart.

A titkosrendőrségnek negyven tagját mozgósították Monica hercegnő tartózkodásának felkutatására. Ujabban, elég megbízható helyről, az udvarhoz az a hír érkezett, hogy Monica hercegnőt Svájcban, Bazel környékén rejtgetik. Még pedig a grófnő férjének, Tosellinek egyik barátjánál.

Londoni távirat jelenti: A Monica hercegnő ügye tartja most már izgatottságban London lakosságát. Az, hogy a hercegnő London-

ban volna, teljesen ki van zárva. A londoni rendőrség inkább azt hiszi, hogy a hercegnő és két kísérője négy hét előtt Liverpoolban a Viktoria hajóra szálltak s Newyorkba utaztak, ahol Toselli novemberben koncertezni fog.

A hírek közt azonban mégis a svájci tartózkodásról szóló a legmegbízhatóbb. Egy angol lap jelenti ugyanis, hogy a grófnő, mielőtt Flórencet elhagyta, Velencén át Svájcba utazott. Augusztus 4-én érkezett Svájcba. Augusztus 6-án már Londonban volt. Londonból Cromerbe, onnan Ventorba utazott. Három hét előtt visszatért ismét Londonba és néhány hétig a Hotel Cecilben lakott inkognitóban. Egy este ráismert a hotel egyik pincére s a grófnő azonnal elköltözött onnan egy másik hotelbe. Oda, ahol Toselli lakott. Toselli és a grófnő a múlt szombaton a Norfolk-fogadóban béreltek szállást és a vendégeknyvbé Duboss és neje címet irtak. A Norfolk szállóban visszavonultan éltek és ebédjüket lakosztályukon fogyasztották el. A hotel személyzete nem is sejtette bennük az élet regényének két legujabb hőst.

Genfből táviratozzák: A szász király detektívjei és kémjei most a Como tó körül cirkálnak, mert azt hiszik, hogy ezen a vidéken rejtezik Montignoso grófnő leánya, Pia Monica. A detektívek azt az utasítást kapták a szász királyi udvartól, hogy a fiatal hercegnőt lehetőleg szöktesék meg. A drezdai udvarban azt hiszik, hogy Toselliné Amerikába akarja szöktetni gyermekét.

Klotür.

Béklyóba verik a szólás-szabadságot.

A koalíció lex-Danielre készül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 27.

Mind különösebb hírek szállonganak a pártkörök félhomályából a nyilvánosság felé. A parlament még nincs együtt, a pártkörök még nem népesek, de ahhoz már elegendő képviselő van a fővárosban, hogy politikai tracsot üzzenek és kombináljanak a politikai helyzet alakulásáról. Remélhető, hogy az alábbiakban közölt hír szintén kombináció, habár számos támpont van arra, hogy mértékadó helyen csakugyan foglalkoznak — a házszabályrevízió terével.

E terv szerint a revízió kétféle intézkedést tartalmazna: időlegest és véglegest. Az első kategóriába tartozik — a klotür, amely abból áll, hogy nagyobb számú képviselő — 30 vagy 50 — a vita bezárását indítványozhassa. Az ilyen indítványt minden vita nélkül egyszerű szavazással döntenék el.

A klotür e nemét azzal akarják megokolni, hogy a koalíciós kormány bizonyos kötelezettségeket vállalt magára, amelyeknek keresztülvitelét nem szabad obstrukcióval megátoltatni. Ennélfogva mindaddig, amíg ezek a kötelezések: a választójog, alkotmánybiztosíték stb. parlamentáris elintéztést nem nyertek, a klotür e neme érvényben marad, az elintéztés után pedig elvethető.

A végleges intézkedésekhez tartoznak azok a kényszereszközök, amelyek az elnök kezébe szankeiőt adnak, hogy a renitens képviselőkkel szemben a 255. §. alapján eljárhasson. Végleges intézkedés volna,

hogy a Ház délelőtt és délután ülést tartasson.

Egyelőre tartózkodunk a terv minden kritikájától. Meg kell várni, hogy vajjon *ballon d'essay*-ről van-e szó, vagy pedig komoly szándékról. Néhány tünet az utóbbi bizonyítja, ha ez így van, akkor a koalíciót illeti a dicsőség, hogy likvidálja Tisza István gróf örökét, megtagadja saját eredetét, mert a koalíció a lex Dánielből és a többi hasonló kísérletből keletkezett.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: A vig özvegy, operette. (Béret A.)
 Vasárnap: Délután: A gyerekkasszony, népszínmű. Este: Gül Baba, operette. (Béret B.)
 Hétfő: A koldusdiák, operette. (Béret C.)
 Kedd: A koldusdiák, operette. (Béret A.)
 Szerda: Az eszményi férj, színmű. Bemutató előadás. Béret B.
 Csütörtök: Az eszményi férj, színmű. (Béret C.)
 Péntek: Ernáni, opera. (Béret A.)
 Szombat: Bukow, a székelyek hőhéra, színmű. (Béret B.)
 Vasárnap: Aranylakodalom, színmű. (Béret C.)

* A színházi bérlét. E hó 20-ika óta a színházi bérlők száma megsza ordott. Az új bérlők ezek: A) napokra: Tisza Lajos, Román József, Somos Zsigmond, Embey Gyula dr., Prihradny Elek huszárszázados, Lászlay Ottó, Goldschmid Sándor, Kovács Jenő huszárnagy. B) napokra: Leopold Zsigmond, Béres Sándor, Ákos Gyula. C) napokra: Kemény Manó, Nachnebel Ödön, Láng testvérek. Bérléni még mindig lehet a színházi pénztárban, 70—70 előadásra A) B) és C) napokra. A bérlétszég három részleten fizetendő. A jegy átvételekor, december 1-én és február 1-én. Bérléti zünetes előadások nem tartatnak és a fentemelt hely árakat, ha vendég jön, a bérlőközönség nem fizeti, tehát ilyen előyös feltételekkel bérléti eddig Aradon még nem nyitottak.

HIREK.

A főtanács élcel.

Arad, szeptember 27.

Ha nem volna olyan megdöbbenő szomorú, nevetni lehetne az osztrák magyar bank főtanácsának mai üléséről kiadott félhivatalos kommunikéjén. Ugyanakkor, amikor a pénzügyiség fojtogatja az országot és nemcsak megakaszt minden fejlődést, hanem meglevő ipari és kereskedelmi intézményeinket is összeroppanással fenyegeti: a főtanács ülésén nem tartják aggályosnak a pénzhelyzetet. És mintha előre védekezni akarnának a mai helyzet-megállapítás ellen joggal fölzduló váddal szemben, a főtanács elmondja, hogy a hitelüzlet terén semmiféle meglepő tapasztalatokat nem tettek.

Ha a jegybank főtanácsa ilyennek ismeri a magyar pénzügyi helyzetet, akkor nem csodálható, hogy egyre sorvad a közgazdaság a pénznyomor miatt.

A félhivatalos, boszantó naivságról, vagy tudatlanságról tanuskodó kommuniké egész terjedelmében így szól:

Az osztrák-magyar bank főtanácsa ma Bilinski Leó lovag bankkormányzó elnöksével ülést tartott, melyen Pranger udvari tanácsos, főtitkár beható jelentést terjesztett elő az utóbbi napokban széles lapokon tárgyalt, főleg a magyar gazdasági területen tapasztalt pénzügyi viszonyokról. Különben kijelentést történt, hogy ugyanezzel a témával a budapesti igazgatóság, mely első sorban a lapszabályszerűleg hivatva a területen mutat-

kozó viszonyokat megfigyelni és ápolni, tegnap tartott ülésében foglalkozott és mindkét testületben egybehangzóan megállapították, hogy semmi ok sem forog fenn arra nézve, hogy a pénzhelyzet aggályosnak tekintessék. A reális hitelüzlet terén semmiféle meglepő tapasztalatokat nem tettek, sőt a főtanács ülésén megállapították, hogy a nemzetközi pénzpiacra a viszonyok lényegesen javultak, ugyanarra, hogy a nagyobb nyugati pénzügyi pontokon bizonyos nyugodtság tapasztalható. A külföldre szóló ércváltók árfolyamának állását is kedvező momentumnak kell erre nézve tekinteni. A német piacokra szóló váltók, valamint a Londonra szóló ércváltók árfolyamai a bank relációján alul jegyeznek és a bank abban a helyzetben volt, hogy az utolsó kamatlábszabályozás, vagyis június vége óta a külföldre szóló ércváltók állományát lényegesen megerősítette.

Kétségtelen, hogy a pénzpiacra bizonyos feszültség tapasztalható, de a feszültséget semmiképpen sem a jegybank idézte elő. A bank a folyó év elejétől 833 és fél millió koronával több váltót számított le, mint a tavalyi év hasonló időszakában. E többletből az osztrák bankintézetek 496,7 millió koronát, a budapesti főintézet és a magyarországi fiókok 341,8 millió koronát vettek igénybe. Hitelmegszorítás a bank részéről tehát semmi irányban sem történt, amit az is bizonyít, hogy a leszámítolás és a lombardkölcsönök állása 113,3 millióval magasabb, mint az 1906. év szeptember 23-án volt.

A főtanács a főtitkár jelentését minden megjegyzés nélkül tudomásul vette.

A kamatláb kérdése egyáltalában nem képezte a megbeszélés tárgyát.

Az Aradi Közlöny mai számához a kiadóhivatal posta-utalványokat mellékel. A kiadóhivatal kéri a t. előfizetőket, hogy ez utalványokon szíveskedjenek az október elsején esedékes előfizetési díjakat megküldeni.

— Az olasz király utja. Hamburgból jelentik, hogy Viktor Emanuel olasz király ma oda érkezett. A király egy napot tölt Hamburgban és holnap tovább folytatja útját Kielbe.

— Minisztertanács. Budapestről táviratozzák: Ma délelőtt tíz órakor minisztertanács kezdődött a budai miniszterelnöki palotában. A tanácskozáson jelen voltak az összes miniszterek, Jekelfalussy Lajos kivételével. A mai minisztertanács tárgysorozatán a kiegyezésen kívül a politika minden fontosabb aktuális kérdése szerepel. Így a horvát kérdés, az október tizedikei munkaszünet, az a kormánybiztosítékok és a választói reform, továbbá a szegedi Erzsébet ünnep is.

— A pénzügyminiszter nem ad kölcsönt. Tudvalevő, hogy több nagyobb város már elhatározott jelentékenyebb beruházásainak és közmunkáinak kivitele a megfelelő pénzügyi segítségnek kölcsön útján való beszerzéséhez van kötve. A pénzpiac krízise miatt azonban a városok egyáltalán nem, vagy csak súlyos feltételek mellett kaphatnak kölcsönt. Ez indította több város vezetését, a többek között Aradot is arra, hogy a pénzügyminiszterhez forduljanak kamatmentes államkölcsön engedélyezéseért. Wekerle Sándor pénzügyminiszter — mint a M. P. értesül — a minap intézte el az ily irányu eddig hozzá érkezett kérvényeket, még pedig kedvezőtlenül, mert az összes kérvényezőket arról értesítette, hogy ez évben a kincstár kölcsönöket nem adhat. Keil a kvótára...

— Az első törvényjavaslatok. Budapestről táviratozzák: Körülbelül vége van a hétnek és a hogy előre jeleztük, utólag is meg lehet róla állapítani, hogy az elmúlt néhány nap a pihenésnek volt szentelve. Már tudniillik a politika pihent. A miniszteriumokban annál erősebben folyt a munka. A miniszterek itthon vannak és holnap együtt mennek a szegedi ünnepre, az Erzsébet-szobor leleplezésére. Az egyes kormányfőrák büroiban most hozzák tető alá a nyáron át előkészített munkákat, főképen az adminisztratív részt.

Wekerle Sándor, mint pénzügyminiszter, első sorban az adóreform egyes részleteivel volt elfoglalva.

A belügyminiszteriumban számos intézkedés történt a vármegyei ügykezelésre nézve, a kereskedelmi miniszteriumban pedig több fontos törvénytervezetet készítettek elő.

— Az aradi autobusz. A Budapesten megjelenő „Magyar Híradó” című könyvatos lap mai déli kiadásában a következőket írja:

A székesfőváros közlekedési bizottságának a kiadói telet tegnap ülést tartottak az automobil omnibuszok ügyében és aztán megtekintették az Aradváros részéről a havel Westinghouse-tárolatóál rendelt automobil omnibuszt. A bizottság tagjai, rövid próbaton körül kocsizták a fővárost és igen meg voltak elégedve az eredménnyel.

Hasonló kiadó véleményekkel vannak Arad új járműveiről — amint azt már megirtuk — Bárczy István budapesti polgármester és a fővárosi tanácsnak több tagja.

— Hatvany-Deutsch József kitüntetése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Hatvany-Deutsch József cukorgyárosnak, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismerésül, a Ferenc József rend középkeré zójét adományozta. A kitüntetett nagyiparos, amint az tudvalavó, egy Aradról elszármazott nagy család egyik feje: fia Hatvany-Deutsch Bernátnak és unokája Deutsch Ignácnak, a nagytekintélyű és jótékonyágáról ismert aradi gabonakereskedőnek, a mai Hatvany-Deutsch család fejének és gazdasági jelentősége első megalapozójának. Hatvany-Deutsch József különben, nagyapja nagyomániaihoz híven, maga is áldozatkész támogatója az aradi filantropikus céloknak.

— A függetlenségi párt — háztulajdonos. Az országos függetlenségi és 48-as párt, özy. Beniczky Adámné szürett Batthyány Ilona gróf. ő áldozatkésztsége folytán néhány nap óta — háztulajdonos. A grófnő a pártnak ajándékozta egyik cinkotai telkét, melyen most — saját költségén — házat épített. A napokban történt az ünnepélyes zárkölötétel, melyen az adományozó grófnő is résztvett. Hédervári Lehel, a gödöllői kerület orsz. képviselője lelkes beszéddel köszönte meg a grófnő áldozatkésztségét, majd Adámffy Béla, a cinkotai függetlenségi párt elnöke hivatalosan átvette az épületet. Az ajándékozást tanúsító okmányt a zárkőben helyezték el. Batthyány Ilona grófnő, aki Magyarország első miniszterelnökének leánya, valóságos nagyasszonya a vidéknek s nagy része van benne, hogy Cinkota és vidékének eredetileg nagyrészt tót lakossága ma már jó magyar. Hédervári Lehel orsz. képviselő a függetlenségi párt egyik legközelebbi értekezletén indítványozni fogja, hogy a párt fejezze ki jegyzőkönyvi köszönetét a nagylelkű adakozónak. Csak az a rejtély: mit csinál a függetlenségi párt a cinkotai házzal? Ha csak nem állandó tanyája lesz azoknak a kurucoknak, akik mindenkor, amikor a függetlenségi párt régi

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

A gazdaközönségnek mindig megvannak az aggályai a mezőgazdasági állapotot illetőleg. Most az őszi vetések miatt hallani panaszt, hogy a szárazság nagy, jó lenne már eső.

A gabonaüzlet az októberi határidőüzletek hatása alatt sli és lanyha.

A mai piacon elkelt:

2200—2800 mm. buza 10 50

Rozs 8 70

Zab 7 15.

Árpa 7 05.

Uj tengeri 5 —

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapest. áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 27.

Kínálat és vételkedv korlátoft. Elkelt 30,000 méter-mázsa változatlan áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli szárlat	5 órai szárlat
Buza októberre	11.09—11.10	11.10—11.11
Zab októberre	7.81—7.82	7.74—7.75
Rozs októberre	9.36—9.37	9.57—9.58
Tengeri 1908 májusra	6.78—6.79	6.73—6.79

Zárul 5 órakor:

Centrák hitelrészvény	845 —
Magyar hitelrészvény	7:1 75
Centrák-magyar államvasúti részvény	651 75

Budapest-kőbányai sertéskereskedésim.

— Szeptember 27 —

Magyar elsőrendű: Öreg nézős páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nézős páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 131—133 fillérig; fiatal középs páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 123—134 fillérig; fiatal páronként 200 kilogrammig terjedő súlyban 114—135 fillérig. A hizott sertésüzlet iránti iránt: Lanyha.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet

Szombaton, 1907. évi szeptember hó 28-án:

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Írta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenejét szerző: Lehar Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mária	Horváth Sándor.	Bogdánovic	Fehér A.
Valencia	Zalai Margit.	S. Ivaine, neje	Gyóffy T.
Danilovic	Leóvei Leo.	Kromow	Uj Kalmán.
Glavari Hanna	Kallai Jolán.	Prisics, őrnagy	Kulesar L.
Rosillon	Faludi K.	Pracovia	Benkóna P.
Cascade	Ladizslai J.	Nyegus, úrnok	Varnai Jenő.

Közkezele este 7 óra fél órákor.

IDEGENEK ARADON

— Szeptember 27 —

Fehér Kereszt-szálloda. Vass Bertalan dr. kir. főigazgató Nagyvárad. — Garai Garay Alajos gyár-igazgató Budapest. — Süden Miksa Bécs. — Hankó Vilmos dr. orvos Arad — Hankó N. dr. tanár Budapest. — Weinberger Henrik kereskedő Budapest. — Zakariás aladár százados és neje Temesvár. — Kraleics N. gyáros Bécs. — Gutman Lipót gyáros Szabadka. — Juraszek Sándor kereskedő Resica bánya — Palnau Armin dr. ügyvédjeleit Gyula. — Ujheli György dr. kórházi főorvos Szolnok. — Plesch Jakab tanár Nyiregyháza. — Szenes Sándor gyógyszerész Cegléd. — Kis Gyula bankellenőr Budapest. — Vay Miklós birtokos Gyulafehérvár. — Sterothal Endre birtokos Nagyvárad. — Hofman Salamon igazgató Fiume. — Eizler Emil dr. főszolgabíró Kolozsvár. — Laszlo Emil kereskedő Kassa — Balázs Lajos kereskedő Olmütz. — Krausz András mérnök Budapest. — Vas Andor gépészmérnök Debrecen. — Bethlen Gyula gróf birtokos Pozsony. — Schön Henrik utazó Budapest. — Veró Béa utazó Budapest. — Jukker Imre utazó Budapest. — Ferenczi Mór utazó Budapest. — Uer Miksa utazó Budapest. — Kraner Vilmos utazó Bécs. — Lufiner Károly utazó Bécs. — Brenner Bruno utazó Bécs. — Deutsch Oszkár utazó Bécs. — Schlesinger Jakab utazó Brád. — Sugár Ede utazó Lugos. — Barta Odön utazó Kolozsvár. — Klein Zsigmond utazó Kolozsvár. — Weisz Emil utazó Borszék.

Központi szálloda. Heim Sándor főmérnök Budapest. — Weisz Mór gyárigazgató Békésgyula — Blau Ignác gyáros Békésgyula. — Lébl Izidor kereskedő és neje Budapest. — Perlus József dr. orvos és neje Lippa — Gal József butorgyáros Békésgyula. — Kohn Sándorné Alváca. — Dedovics Jenő gépészmérnök Budapest. — Blau Gyula utazó Budapest. — Hammel Mór utazó Prosnitz. — Schwartz Béla utazó Szeged. — Krausz Arhur utazó Budapest. — Benedek Sándor utazó Budapest. — Vámos Jenő fakereskedő Nagyvárad. — Szántó Marcel utazó Budapest. — Kripp Vilmos birtokbérő Szemlak. — Joki Sámuel magánzó Kolozsvár. — Fehér József hadnagy Kecskemét. — Kosch Vince magánzó Vamberg — Csiky Mihály birtokos Alváca. — Weisz Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Diósy Rezső fakereskedő Budapest. — Fonyves Adolf biztosítási főfelügyelő Budapest — Halász Ferenc utazó Budapest. — Kohlei Károly utazó Bécs. — Révész Gyula utazó Bécs. — Reichner Dávid utazó Budapest. — Poppé Odön utazó Budapest. — Schwartz Zsigmond utazó Budapest. — Unger Béla utazó Gyulafehérvár. — Belmonte József fakereskedő Budapest. — Rosh Jenő utazó Budapest. — Szenes Mór igazgató Budapest.

Vass szálloda. B. Kossy Ede utazó Budapest. — Hirschl Rudolf utazó Budapest. — Drescher József utazó Temesvár. — Fehér Sándor utazó Budapest. — Hönig Tivadar kereskedő Baja. — Hoffer Lajos gyáros Prága. — Frühauf Géza utazó Bécs. — Sentag Lipót utazó Bécs. — Hofbauer S. utazó Budapest. — Vetró János kereskedő Szabadka — Schluglid Odön vállalkozó Kézsmárk. — Jankó Ferdinánd utazó Szepesbela. — Perrovszky Emér hivatalnok Szeged. — Szabad Lajos utazó Budapest.

Katonazene hangverseny.

Az aradi cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara Zellner Sándor karmester ur személyes vezetése mellett

ma,

szombaton, f. hó 28-án

kezdi meg opera hangversenyeinek sorozatát

a „Fehér Kereszt“ szálloda télikertjében,

melyre a n. é. közönség szíves pártfogását tisztelettel kéri

Braun Gusztáv,
szállodás.

Kezdeté este 8 órakor.

Beléptidij 40 fillér.

4226

Régi fegyverek,
pisztoly, karabélyok, stb.
jó állapotban megvételre kerestetnek. Cim a kiadóban.

Szüreti alkalomra!

Tűzijátékok

görögtüzek, röppentyűk, csillagszórók
mindenféle változatos színekben remek kiállításban kaphatók.

Erdélyi szalámi, szardiniák, csemege áruk,
friss sajtok, csemege tábla szalonna. Debreceni paprikás szalonna friss és jó minőségben legolcsóbban kaphatók

Dürr Gusztáv

csemege, fűszer, pezsgőbor és ásványvíz kereskedése

2300

Arad, a városházzal szemben.

— Telefon 118. sz. —

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Alapított
1840.

Őszi újdonságok
teljes választékban megérkeztek!

MOSÓ

flanelek és barchetek
legújabb mintákban.

Sima angol Costüm kelmeék

rendkívüli nagy választékban.

Páratlan nagy választék fekete kelmeékben

a legfinomabb minőségig.

Rosenblüh H. és Társa

Aradon.

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Kirakataink szíves megtekintését kérjük.

Kirakataink szíves megtekintését kérjük.

Eladó vagy kiadó

családi körülmények
miatt egy kitünő for-
galmu

2292

Vegyeskereskedés

trafikkal és korcsma-
joggal együtt,

Bövebbet:

Hirschmann Márknál
Trójás, u. p. Soborsin.

N. é. közönség b. figyelmébe!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget,
hogy **Sároosy-utca 2. szám alatt**
új szücs műhelyt
nyitottam.

Elvállalok női kabát, boá, muff, sapka,
utazó-bunda, lábszák, mindennemű béle-
gysék, tepik, állattöméseket, stb. gyors és
rontos, valamint jutányos árban való ké-
szítését, oly módon, amely versenyképesse-
tesz bármely elsőrangú üzlettel.

Szaktudásommal való képesítésemet a
bel- és külföld nagyobb városaiiban sze-
reztem s utóbb Aradon Mayer M. szücs
üzletében huzamosabb időn át közmege-
gedésre gyakoroltam, s úgy a helybeli és
vidéki közönség izlása volt alkalmas el-
sajátítani. Rendelőim 25% munkaa. ked-
vezményben részesülnek. 2150

Kegyes pártfogásért esedez

Beregszászy Lajos, szücsmester.

618—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az
1881. évi LX. t.-c. 102. §-a érte-
lmében ezennel közhírré teszi, hogy
a világosi kir. járásbírósnak
1906. évi Sp. 710/19. és 710/26.
számu végzése következtében, Dr.
Hotorán Jakab világosi ügyvéd ál-
tal képviselt özv. Iván Jocáné sz.
Huj Perszida világosi lakos javára,
Tamás Tódor és neje világosi la-

kosok ellen 103 kor. s jár. erejéig
1907. évi augusztus hó 24-én fo-
ganatosított kielégítési végrehajtás
utján le- és felülfoglalt és 1742
koronára becsült következő ingó-
ságok, u. m.: ökrök, szekér stb.
nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a világosi kir.
járásbírósnak 1907. évi V. 190/9.
számu végzése folytán 103 kor.
tőkekövetelés, 15 kor. után 1907. évi
junius hó 1. napjától járó 5% ka-
matai, 1/8% váltódij és eddig ösz-
szesen 35 kor. 80 fillérben bíróilag
már megállapított költségek erejéig,
Világos községben. végrehajtást
szenvetettek házánál leendő meg-
tartására 1907. évi október hó
4-ik napjának délutáni 4 órája
határidőül kitűzetik és ahhoz a
venni szándékozók ezennel oly
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy
az érintett ingóságok az 1881.
évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai ér-
telmében készpénzfizetés mellett, a
legtöbbet ígérőnek, szükség esetén
becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő
ingóságokat mások is le és felül-
foglaltatták és azokra kielégítési
jogot nyertek volna, ezen árverés
az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. érte-
lmében ezek javára is elrendeltetik.
Kelt Világoson, 1907. évi szept-
ember hó 18. napján.

Thuránszky Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

2297

Vendéglő

percentre

2301

azonnal átvehető

Kétegyházán

Schönbrun Albertnél.

Nyolc lóerejű

cséplő-garnitura

jó állapotban szabadkézből

e l a d ó.

Ujszentannán

2293

id. Báder Józsefnél.

Ló-eladás.

Méltóságos Gróf Almásy Dénes
ur kétegyházai (Békésmegye)
ménéséből

eladó

1 drb. angol-telivér 4 és fél éves,
166 cmt. magas, sötét pej

kerélt iverges ló.

Megkeresésre Kétegyháza állo-
máson fogatról gondoskodva lesz.

Megele Béla,

urad. főintéző.

2283

Nyilvános nagymosás!

A Központi Szálloda kerthelyiségében
f. hó 28-án, szombaton d. u. 3
órákor lesz a

Magic Water

magyar gyárimányu csodavíz és a

Magic Spring

önműködő körforgásu feltöltő mosókazán

gyakorlati bemutatása.

Minden háziasszony meggyőződést szerzhet
a legújabb, ezer és ezer helyen már elismert mosási
rendszer előnyeiről, mert a **Magic** rendszerű mosás
megtakarít időt, pénzt, óvja és fertőtle-
niti a fehérneműt.

2291

Használatban olcsó és célszerű!

Saját érdeke mindenkinek e próba megtekintése.

Belépti-dij nincs.

APRÓ HIRDETESEK.**Egy ügyes kereskedő segéd,**

ki a fűszer-, vas- és rövidáru-üzletben is jártas, vidéki fogyasztási szövetkezetnél azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelige alatt továbbit a kiadóhivatal. 2179

Élethozsiglani állást találhat

ügyes uri ember, ki a gazdaközönségnek és viszonteladókknak vegyi gyártmányok eladását közvetíti. Mellék keresetként is igen megfelelő. D. Hardung & Co. chem. Fabrik. Aussig. Schönbrunn 3919

Hirdetmény.**A magyarádi szőlőhegyen**

folyó évi október 7-én kezdődik az

általános szüret,

de a kisebb gazdák, vincelérek már 4-ikén is szüretelhetnek.

Magyarád, 1907. évi szeptember hó 25-én. 2299

Hegyközségi előjáróság.

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsír és sózott hár kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 2249

Előkelő magányos uriember

házvezetését elvállalná a háztartásban perfekt fess fiatal urinő. — Cim a kiadóban. 2290

Varrónő

ruha- és fehérvarrásban jártas, ajánlkozik 90 kr. napidijért. Holcetz, Süveg-tér 6. 2308

1000 magyar hold

uj irtás föld Aradmegyében szabad kézből eladó, vagy bérbeadó. Vételhez 20 ezer forint szükséges, a többi 4³/₄%-os amortizációs kölcsön törlesztés. Ugyanott 200 kis hold szántó 5 frtjával 9 évre bérbeadó. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban. Közvetítők kizárva. 2296

Őszi salsón 1907.

most jelent meg eredeti francia blous album színes divatképekkel ára K. 1:50 kapható **Inguz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésben Arad, Telefon 517. 361

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel Izab** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Értesítés.

Nagybecskerekén, Pancsován és Lugoson állomásozó katonaság részére 1908. évi január hó 1 étől december 31-éig szükségeltetendő kenyér (Debrecenben zab is) bérlet uton levő biztosítása végett.

A nyilvános versenytárgyalás a kenyérbiztosítás részére 1907. október hó 3-ikán a cs. és kir. temesvári, a zabbiztosítás részére pedig a nagyváradi katonai élelmezési raktárnál 1907. évi október hó 7-én, mindenkor délelőtt 10 órakor fog megtartani.

Az ezen tárgyalásokra érvényes feltételek a temesvári, aradi, nagyváradi és szegedi katonai élelmezési raktáraknál betekinthező hirdetményekben és feltételei füzetekben (u öbölk ugyanott ingyen kapható) tartalmaztatnak.

Temesvárt, 1907. évi szeptember hó 16-án.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszser, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenytettnek.

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

csak akkor valódi ha mindegyik üveg Moll A. védjegyet tünteti fel és „A Moll” feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sóboraszsz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb nepszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyzappan gyermekek és felnöttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1:80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

3971

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesittetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával es védjeggyel ellátott készitményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerártaiban.

Weitzer János gép- waggongyár és vasöntöde részvénytársaság Aradon.**MEGHIVÁS**

a Weitzer János gép- waggongyár és vasöntöde részvénytársaság Aradon

XV. RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE,

mely Aradon, az aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében,

1907. évi október hó 13-án, délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti évről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése valamint a felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyeresmény hováförditása, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.
2. Az igazgatóság javaslata a társaság alaptörkéjének felemelése céljából újabb részvények kibocsajtása tárgyában.
3. Az igazgatóság tagjainak az alapszabályok 23. §-a alapján leendő választása.
4. A felügyelő-bizottság tagjainak az alapszabályok 29. §-a értelmébeni választása.
5. A felügyelő-bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapsz. 31. §.)
6. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet. Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények legalább nyolc nappal a közgyülés előtt a következő letéti helyeken letéteményezendők:

Aradon: Az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnál, vagy

Budapesten: Igazgatóságunk pénztáránál (V., Sas-utca 25.), vagy

Bécsben: Schoeller és Társa bankháznál. (I., Wildpretmarkt 10.)

227

Az igazgatóság.

(Utánpótlás nem díjaztatik.)

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festőgyárának festékével.